

PAKIET MATERIAŁÓW DYDAKTYCZNYCH

do kształcenia na odległość
dla nauczycieli czteroletniego liceum
ogólnokształcącego z historii

Projekt „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Materiał opracowany w ramach grantu przez Andrzeja Matusiewicza –
Centrum Edukacji Nauczycieli w Suwałkach

Wstęp

Edukacja zdalna jest sposobem nauczania, w którym rzeczywisty kontakt uczniów i nauczyciela zastępowany jest kontaktem wirtualnym. W prowadzeniu lekcji i zajęć zdalnych niezbędna jest umiejętność posługiwania się technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, które pozwalają w czasie rzeczywistym przesyłać drogą elektroniczną obraz, dźwięk (głos), dane oraz korzystać z materiałów interaktywnych. Prezentowany scenariusz zawiera propozycję lekcji, w której te możliwości zostały wykorzystane.

Dobierając narzędzia nauczania zdalnego w trzecim etapie edukacyjnym, nauczyciele mogą korzystać z większości aplikacji i platform edukacyjnych, gdyż uczniowie nie mają już zazwyczaj trudności w posługiwaniu się nimi.

Pracując z uczniami szkół ponadpodstawowych należy mieć świadomość, że wymagają oni od swoich nauczycieli nie tylko bogatej wiedzy, ale także profesjonalnego jej przekazywania. Nie oznacza to, że dominować mają metody podające – przeciwnie, w edukacji zdalnej powinny być często stosowane metody aktywizujące i problemowe.

W zdalnym nauczaniu przedmiotów ogólnokształcących warto korzystać z bogatych materiałów zamieszczonych na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej, a także tworzyć własne, np. w narzędziach Google czy Office 365.

Stosowanie aktywizującej uczniów formy, jaką jest praca w grupach, w nauczaniu zdalnym umożliwiają platformy edukacyjne, np. MS Teams, Zoom, dzięki opcji wirtualnych pokoi spotkań. Uczniowie mogą pracować wówczas metodami znanymi z nauki stacjonarnej, a także przygotowując projekt edukacyjny.

W nauczaniu różnych przedmiotów warto korzystać z wartościowych materiałów zamieszczonych np. na kanale YouTube. Wiele filmów i programów publicystycznych dostępnych jest na Ninatece – bezpłatnej platformie internetowej, gromadzącej zasoby Narodowego Instytutu Audiowizualnego. Nauczyciel może skorzystać z tych materiałów przygotowując lekcję odwróconą, projekt edukacyjny, dyskusję lub debatę klasową.

Materiały zamieszczone na internetowych stronach tematycznych i specjalistycznych przydatne są także w nauczaniu zdalnym.

Istotną kwestią w nauczaniu zdalnym jest dostosowanie programów nauczania. Mając na uwadze fakt, że także ucząc online trzeba przygotować uczniów

do egzaminu maturalnego, należy przemyśleć, które treści i w jaki sposób będą realizowane. Biorąc pod uwagę przedmioty ogólnokształcące w zakresie podstawowym, nie można planować zbyt dużej ilości materiału, ponieważ uczniowie zniechęcą się i nie będą uczyć się rzetelnie. Najważniejsze jest, by opanowali i treści określone w podstawie programowej poszczególnych przedmiotów, więc aby ten cel osiągnąć, można zrezygnować z treści dodatkowych, proponowanych przez programy nauczania różnych wydawnictw.

Dostosować należy także sposoby monitorowania i oceniania osiągnięć uczniów, np. rezygnując z części testów i sprawdzianów na rzecz interaktywnych quizów, np. przygotowanych w aplikacjach Quizlet, Quizizz, Kahoot!, czy gier sieciowych. Nie można jednakże zrezygnować z prac i zadań redakcyjnych, ponieważ uczniowie muszą zostać przygotowani do napisania egzaminu maturalnego.

Prowadząc edukację zdalną z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych należy pamiętać, że celem nauczania jest przekazywanie nowych wiadomości, rozwijanie umiejętności i zainteresowań uczniów, a także kształcenie ich postaw. Dlatego każde przygotowane zadanie musi mieć określony, klarowny cel nauczania bądź/i wychowania, powinno także motywować do samokształcenia.

Prezentowany pakiet zawiera scenariusz lekcji dla czteroletniego liceum ogólnokształcącego. Jest propozycją lekcji historii z zakresu podstawowego w klasie trzeciej, dotyczącą walki o granice Polski po pierwszej wojnie światowej.

Scenariusz oparty jest o cele kształcenia i treści nauczania wskazane w podstawie programowej dla trzeciego etapu edukacyjnego. Treści te są osiąmane w nauczaniu zdalnym dzięki wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Jolanta Kubrak

SCENARIUSZ 1

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA uczniów klas trzecich liceum ogólnokształcącego,
zakres podstawowy

PROWADZONYCH PRZEZ nauczyciela historii

TEMAT: Walka o granice państwa polskiego po pierwszej wojnie światowej.

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE:

„I. Chronologia historyczna. Uczeń:

- 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z dziejów ojczystych;
- 2) dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych i cywilizacyjnych.

II. Analiza i interpretacja historyczna. Uczeń:

- 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...];
- 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.

III. Tworzenie narracji historycznej. Uczeń:

- 3) dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje informacje pozyskane z różnych źródeł wiedzy.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE:

XLI. [...]

3. charakteryzuje proces kształtowania się polskiej granicy z Niemcami, z uwzględnieniem powstania wielkopolskiego, powstań śląskich i plebiscytów;
4. charakteryzuje proces kształtowania się polskiej granicy wschodniej, ze szczególnym uwzględnieniem wojny polsko-bolszewickiej;”

(podstawa programowa, dostęp: 5.10.2021)

METODY PRACY:

- pogadanka;
- oglądowa (filmy);
- praca indywidualna i zespołowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- MS Teams lub inna aplikacja;
- Film *Polskie 100 lat. Odc. 4. Walka o granice 1918-1921*
[\[https://www.youtube.com/watch?v=XF-4Fl_sgWA\]](https://www.youtube.com/watch?v=XF-4Fl_sgWA)
- prezentacja multimedialna *Granice II Rzeczypospolitej*
[\[https://www.youtube.com/watch?v=FGYYugehGKs\]](https://www.youtube.com/watch?v=FGYYugehGKs)
- tabela *Walka o przynależność do Polski*

PRZEWIDYWANY CZAS: 2 x 30 minut (pierwsza część kończy się po obejrzeniu filmu).

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Wprowadzenie

Nauczyciel w rozmowie z uczniami przypomina, omawiane na wcześniejszych lekcjach, postanowienia traktatu wersalskiego oraz innych traktatów tworzących tzw. ład wersalski, dotyczące ziem polskich należących wcześniej do Niemiec i Austro-Węgier. Przypomina też ówczesną pozycję międzynarodową Rosji. To stanowi wprowadzenie do tematu lekcji, którym jest walka o granice państwa polskiego po I wojnie światowej. (7 minut)

Część zasadnicza

1. Nauczyciel odtwarza film *Polskie 100 lat. Odc. 4. Walka o granice 1918-1921*
[\[https://www.youtube.com/watch?v=XF-4Fl_sgWA\]](https://www.youtube.com/watch?v=XF-4Fl_sgWA) (można pominąć pierwsze 52 sekundy oraz ostatnie 1,5 minuty). W trakcie filmu uczniowie, w miarę możliwości, uzupełniają odpowiednie pola w tabeli *Walka o przynależność do Polski*. Tabelę uczniowie otrzymują od nauczyciela drogą elektroniczną kilka dni przed lekcją, tak by mogli ją sobie wydrukować. (23 minuty)

2. Po obejrzeniu filmu nauczyciel przydziela uczniów do ośmiu „pokoí” w Microsoft Teams zgodnie z nazwami regionów: Wielkopolska, Pomorze i Gdańsk, Śląsk, Śląsk

Cieszyński, Warmia i Mazury, Galicja Wschodnia, Kresy Wschodnie i Wileńszczyzna. Zadaniem uczniów jest wymiana zanotowanych informacji o losach przydzielonych regionów, ewentualne skorygowanie i uzupełnienie zapisów. Nauczyciel odwiedza „pokoje”, wyjaśnia wątpliwości i koryguje błędy. (20 minut)

3. Po powrocie do pracy z całą klasą nauczyciel pyta uczniów o wrażenia związane z wykonywaniem zadania w grupie, o napotkane trudności oraz o to, na ile obejrzany film był wystarczającym materiałem do uzupełnienia zestawienia.

Na podsumowanie lekcji nauczyciel wyświetla prezentację *Granice II*

Rzeczypospolitej (2 minuty) [<https://www.youtube.com/watch?v=FGYYuqehGKs>]

(7 minut)

Zakończenie

Nauczyciel informuje uczniów o zadaniu domowym: w oparciu o tekst w podręczniku należy uzupełnić tabelę w wersji elektronicznej i przesłać w ciągu np. dwóch dni do sprawdzenia. (3 minuty)

EWALUACJA ZAJĘĆ:

Ewaluacja lekcji prowadzona jest w trakcie odwiedzin nauczyciela w „pokojach”, rozmowy po powrocie do pracy w całej klasie oraz poprzez wykonanie pracy domowej.

NETOGRAFIA:

1. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia*, dostępne online <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180000467> [dostęp: 5.10.2021].
2. Film *Polskie 100 lat. Odc. 4 Walka o granice 1918-1921*, dostępny online https://www.youtube.com/watch?v=XF-4FI_sgWA [dostęp: 5.10.2021].
3. Prezentacja multimedialna *Granice II Rzeczypospolitej*, dostępna online <https://www.youtube.com/watch?v=FGYYuqehGKs> [dostęp: 5.10.2021].

ZAŁĄCZNIK: Tabela *Walka o przynależność do Polski*.

ZAŁĄCZNIK

Walka o przynależność do Polski

Region kraju	Nazwy wydarzeń	Czas	Główne fakty	Główni bohaterowie	Skutki	Strony podręcznika „Poznać przeszłość”
Wielkopolska						290–291
Pomorze i Gdańsk						292
Śląsk						293–294
Śląsk Cieszyński						296
Warmia i Mazury						296
Galicja Wschodnia						297–298
Kresy Wschodnie						298–301, 304
Wileńszczyzna						304